

PREU DE SUSCRIPCIO
Provinces un mes . . . 0'25 Ptas.
Estranjé un any . . . 6'00
Número corrent . . . 0'05 cénts.
No reforman els originals.

Direcció y Redacció: Arabí 6-pral.
Buzón: Kiosko, A. Cabrices.-Cort.

DOMICILI DE «ES MASCLE ROS»
EUREKA: CONSEJO DE CIENTO 336
BARCELONA

Anunci a l'any es FOCH Y FUM.
(Per setmanes y amb variació)
Pista entera (prosa o vers) 100 Ptas.
Id. mitja . . . 60 >
Id. cuarta part . . . 35 >
Versos de 10 retxes, dècima 2 >
Id. de 5 id. quintilla 1 >
Amb prosa CINCH centims per paraula

(Tirada: 4000 exemplars)

Setmanari bilingüe inimich de ses penes y amich d'es bon humò

Sobre la destitució del Doctor Ferrando

Asunto de numerosos comentarios ha sido en Mallorca la destitución del Doctor Ferrando, aprobada por mayoría de votos en la sesión secreta celebrada por la Diputación Provincial el miércoles 29 del próximo pasado.

Ya se ha castigado al *aprovechado* Doctor con la cesantía, mas un expediente para depurar la cantidad que haya podido cobrar de sus operados, como de los útiles que del Hospital se haya servido en provecho propio y en perjuicio de los fondos de la Diputación.

Ya se ha castigado al infringente, ahora solo falta castigar al culpable, al que le permitió infringiera, a los que no supieron velar por la buena marcha del benéfico recinto, a los Diputados que, debido a su abandono, a causa de su continua dejadez, son la causa única de que los pobres operados hayan sido injustamente perjudicados pecuniariamente y quebrantados los fondos que a tal fin se destinan, por el *aprovechado* Doctor Ferrando segün se desprende de las conclusiones votadas.

Cosas de Mallorca! Mucho tiempo ha transcurrido desde que el Doctor Ferrando cobraba ilogicamente sus honorarios a los operados sin que ningún Diputado se hubiera dado cuenta de la estafa; para ello ha sido preciso que fuera *estafado* un multimillonario y luego si que los miembros de la Diputación, ni cortos ni perezosos, han castigado al *estafador*, pero, ¿quien debe castigarles a ellos?

El pueblo es quien les eligió depositando en ellos su confianza, figurándose de que eran hombres aptos, celosos, que sabrían velar por los intereses del pueblo pagano; por su ineptitud, el pueblo ha sido perjudicado y ese pueblo es quien debe constituirse en juez, para juzgar la conducta de los Diputados dándoles su merecido, cual lo han hecho ellos acertadamente con el Doctor Ferrando; ellos le han destituido en virtud de su abusiva y aprovechada conducta; el pueblo también debe destituir a estos Diputados que no supieron desempeñar su misión cuando se explotaba a indefensos enfermos, supliéndolos por otros que no ignoran de que su deber estaba en vigilar la marcha de los establecimientos benéficos bajo su custodia, confiados, y no en lucir sus garbos en procesiones y demás actos ceremoniales que en nada beneficien a la causa común, a los que pagan, a los que les eligieron creyéndoles dignos del cargo que no supieron desempeñar.

Esto es el epílogo del drama desarrollado en campañas periodísticas protestando de los pésimos servicios que se prestan en el Hospital Provincial a las cuales hicieron oídos sordos estos mismísimos señores Diputados que hoy unanimemente han protestado y firmado la destitución del *aprovechado* Doctor.

Las justas quejas de aquel tan pobre como honrado enfermo, fueron palabras necias que perdieronse en el vacío; la protesta del multimillonario, ha sido el resorte que ha hecho mover al unísono a todos los Diputados, que es como si dijéramos; el triunfo del Capital sobre la Ciencia.

El pueblo tiene la palabra y una vez más queda probado aquello de:

«qui te dobbés vola
y qui no en te redòla»

JORGE MARTÍ ROSELLÓ.

Barcelona—Novembre—1919.

S'astucia de ses dones

Vos aconsey a tots es que prengueu estat matrimonial, que no vos instalieu mai a un pis, sinó tot lo contrari, tot lo mes, un entresuelo, una botiga o un soterrani, perque ses dones son el reverent dimoni.

—¿No li veis sa punta a n'aquest consej? M'explicarej.

Jo visch a un primé pis, a n'es segón hey viu la señora Carmeta una famallassa casada de fresch amb'el seny Tonet, banqué que guanya de vintiset anys a sa dona ja que va neixé s'any d'es cólera.

Ella es una tia en mes carn que un Veragua y ell un oncle en menos papes que un becerro de Son Sant Martí.

A n'es terçé pis hey viu la señora Tuyetas viuda d'un municipal, a n'es quart la señora Marsé casada en terceras nupcias amb'un urbano y a n'es terrat heyá un colomé, un galliné y una coniera.

Però aném a la señora Carmeta d'es segón.

Dilluns passat vengué es carté amb'una carta per mi, trucá abaix però com que jo era a doná un vol, ningú respongué; demaná a sa portera a veure si a n'es primé pis vivia en Fulano de Tal y com que la pobre no ma coneix mes que de puja y baixa, no l'hey sabé di. La señora Carmeta que es molt xafarrera, sentint enrahoná per s'escala, guaita y diu.

—Cartero! ¿Per qui demana?

—Fulano de Tal.

—Hem sembla que es un jove d'el primé.

—N'està segura?

—Casi seguríssima.

—Que saps tu? (Interrumpí el seu marit intervenguent en sa conversa.)

—Heu juraria (Afeji la señora Carmeta) Jo molts de dies el vetx p'el cel ubert quant sa lleva d'el llit y amb'els gemelos he lograt veure varies vegades que a n'els calsets (es calsons blanxs) hey porta probades les següents lletres: J. M. R.

—Es di que tu hu has vist?

—Mira desde el nostre quart, com sa veu bé dintre d'el seu dormitori.

Supós que aquesta ja es bona per tot casat que s'aváni y en lo que deya consona. Creismé, que ha masté sa dona entresuelo o soterrani.

CAP VERJO.

Pasetj de Gracia (Barcelona) — Novembre — 1919.

D'INCA

Correspondènci barbònica

Tres setmanes fa, ben volguts lectòs, que una deixadés sense límits s'apodera de mi en lo que fa referència a posarvós al corrent de los acuerdos de nostros administradors municipals. Tres setmanes, qu'he vist primerament es públich retret y brillant per la seua ausència y luego (per colmo de desdites) contemplá es desarollo de ses mateixes, lectura de s'acta anterior, cap proposició important ni asunto a resoldre, un, dos o tres Seños Concejals cuando mas, assistents al acto y los damés desde que Inca o sa caixa municipal sa troba com Deu vol y abrumen sa serie interminable de obligacions concretes, deixant de asistí y desde que s'actual Alcalde de sa va encarregar de s'Alcaldia no apareixen per sa casa Consistorial burlant a los electos que los elejiren no preocupantsé d'el càrrec ni d'el fondo comú.

—Será possible posá remey a mal de tanta gravat?

Aquest es el meu proposit; y a tal fi, ja que les campanyes periodísticas m'han desesperat a pesar de los esforços sobrehumans realitzats durant setmanes y mes setmanes, sempre encaminat a fer patria treguent a relluhí tanta roba bruta com vostros haver pogut notar, al fin tench el decidit propòsit de intervenir directament en s'administració d'el fondo comú.

Comentadísima per tirios y troyanos ha estada la meva PROCLAMA d'el número pasat y hasta algun maliciós s'ha atrevit a dir que cas de arribar a ser elegit concejal, a penes ocupat el sillón que ma fos designat, seria es BARBO Inquiero (servidó vostro) un conrrumpit mes.

¡No sieu pessimistes!! Aquest te trasada ja la seva linea a seguir, cas de ser elegit y ni les promeses ni les amenases lo farán desistir. Faré públich el meu programa y cas de no ser apoyades per sa majoria les meves proposicions (totas elles de bona fè) ma quedará es recurs de discutirles en la prensa per luego esser jutjat p'es vecindari.

Barbó y Barbé inquiero.

(Continuará)

Datos aclaratoris asunto

mestresa ES-PE-RAN-SA

Guia úntica y exclusivament p'el fi de complour a los lectòs de Foch y Fum y donada la importància que los morados Inquieros s'han empeñats en donarli, una vegada enterat que en s'escena ahont sa mestresa ES-PE-RAN-SA va acudir en busca de sa cadena y va sortir (segons sa diu) sense, bufatetjada y obsequiada en piropos, hubo testimonios presenciarlos y que un d'ells era un seny de Lloseta vulgarment conegut per s'ALEMAN vatx procurar entrevistarmé amb'ell de cuya entrevista trech sa consecuència que va esser encara més gros de lo que vulgarment sa diu però vatx, ante todo, empeñar sa paraula al amigo, que cap de les seues indicacions sortien a relluhí y cumple lo prometido.

Continuaré les meues investigacions pues segons m'han informat que un tal REBASA de sa Pobla podrá (si vol) dirhi la seuia.

BARBÓ.

Es Masclé Moreno

a L'Havana

Es nostre diligent correspolson catalinero D. Toni Martin Gallego, li ha envelat cap a L'Havana a fe compàlia a n'en Clare-T, deixant com a sucesó a D. Guiem Sastre protagonista d'es colossal monòlego «Mestre Tiá Trobiguera».

Es Masclé Moreno, no s'hen ha anat de Barcelona sense veure tot lo que veure ha pogut, ja que jo l'he acompañat y en bones mans està es pandero.

Diumenge va essé obsequiat amb'un banquet, a n'es Palacio de s'aristocratich y condecorat en sa creu matrimonial D. Pep Riaya d'es carré d'Aragó ahont no hey faltá menjá, delit, bon humò, converses animades y es plat d'el dia: RIAYES.

Es Masclé Moreno s'hen vá, li desitjam un feliz viatje y un sens fi de prosperidades, ja que amics com ell, no s'hen troben a cada passa y propagadós d'es setmanari, sols un n'hi ha que imitar lo puga, pues en gran acert ha deixat nombrat es populà Guiem Sastre.

A n'es moment en que escrivim aquestes retxes, ses ônes ja estarán rentant es barco que el condueix, en sa mateixa forma que ell renfava inmorralitats en ses seunes cròniques catalineres.

Salud, prosperidad y bon viatje.

Sa Direcció.

¡Enimo y endavant!

Pereyes! Sortiu d'es niu que hasta mentida pareix s'ignorancia en que viviu. A n'es caragols partiu que Bons Ayres hen serveix.

Bons Ayres

Bons Ayres

Pintó d'el dia y de la nit

Pintó

En parla d'en Tomeu Gay
vos heu de treure es capell
perque per fe un bon trebay
com no l'heuréu somiat may,
creis que no ni ha cap com ell

Entrevistas en so desterrat

D. Toni Martin Gallego ex-corresponsal catalano foquifumero que s'hen va a L'Havana per fer-se *habanero*, D. Toni Ignacio Simó que també s'hen va a L'Havana en sa seu de terrenera y en torna ja serà *habanera*, y fan rumbo cap a n'es pais *habanero*, D. Jaume es Llarch ex-motormand, Don Juan Demesio, (catalinero) el Señor Mengo, (arravalero) D. Geroni Llompart semi-santacatalinero, y molts d'altres Jonquetos y Faxineros que s'hen van a L'Havana per fumá bon tabac, ja que sa Compañía Arrendataria Espanola el ven dolent, cá y escás que es com si diguessem poch, florit y roegat de rata. S'hen van, declarant axí es boicott a sa Tabacalera, ¡Molt bé homos! D. Pep Riaya que vengue ríquent y en robolis frits de «Can Morro». Moltes gracies y que se repita.

Telegrama

Sastre Plassa Coll fa fé 14 horas de feina a n'es seus subordinats
Li feim a sebre que sa jornada legal son vuit horas.
Si no s'enmenda, anirà coseta.

Quis Mayas.

Queixes

Son varies ses qu'hem rebudes de varios concurrents a n'es Cine Modern, pues segóns mos conten, no heyà cap cadira que serveisque per aseurera.

Si s'empresari de dit Cine no procura ferles arreglá, mos verém precisats a obri una suscripció per ferles arreglá a fi de que hey puguen seure bé, de lo contrari li declararan es «boicott».

Varios concurrents.

Palabra de honor

Colón 68

¿Desitjau fé economía
tant es mascles com famellas?
Anau a Can Estarellas
ja que és sa sabateria
mes barato ayuy en dia
y allá un gran lujo hey veuréu,
un bon calsat compraréu
fort, de moda y distinjít,
y en quant a n'es seu profit
creis que no vos queixaréu.

De Marratxí

Per aquí mos feren s'altre dia un ball de sala a sa sociedad, qqe per cert no va essé lo que mos pintaven ets encarragats qu'eren cinch, un llarch, un prim, un petit, un gris y un gruixat

Aquets tingueren una bregue en ses sogres declarantlos es boicot Aixó, sa veritat, no fa homos, fe un ball y no manarhi s'atlota y menos fe pagá preferenci y fe seura a derrera. Per tant protestam d'aixó y de que mos prenguen es pel rifant en docents billets un mocadoret de seda, después de vint y cinch centins per senti inflá una musica com sa des Plá de na Tesa.

Un poll que no va de ballá.

De Maria

S'acreditad Peus amples d'aquest poble s'altre dia sen pujá a nes cubell per diríji a nets oyensts un parey de paraules que eren en resumen que necessitava dobles per fe obres a la iglesi y heu prengüe tant al empeñó que es dia siguent s'abarbatá a sa branca des portal y no deixá sorti cap dona que no li entregás sa pessa, Caridat—los deya—és es camí de sa vostra salvació però voltros no teniu caridat porque no amollau ni una pessa ampla ni estreta per fe obra a l'iglesi. De que vos serveix arraconá dobbés, fils de Maria, si es dobbés son sa vostra condenació eterna y en lujos y en benestàs no sa guanya la glori. Per está a nel cel a nes costat de lo Etern Pare es precis que vos mortifiquen y ;Ay

Pintó

de aquell qui vol la glori a n'aquest mon! En so trabay se guaïen es dobbés pero es dobbés s'han de inverti en llimosnes, no pes pobres si no pes sants, y fent llimosnas a nes sants se guanya mes que lo que vos figurau. Pensau, fils de Maria, que si es sants no menjau en camvi necesiten dobbés No compren tantes corterades de terre a Son Perot que val mes qu'es dobbés de sa terra los ma doneu a mi pes sants. Deixa que jo sia es vostro administrado en be de se vostra ànima y d'aquesta manera jo estaré be a n'aquests mon y voltros tendreu se recompensa en morivós. Amén

Un des poble.

**

Pes carré de ses Carasses hey ha una Lecheria que vol fe sa competència a Son Punxa.

Pareix que allá hay ha dues lecheras que son devotes de San Pascual Bailón y, juntes amb'un parey de beldufenques y uns cuants pasarells m'armem cada festé que no mes tenim po que després de ses riayes....

Atletes, anau alerta a ses frontises perque se-ria llàstima que, ja pes ball de máscaras, anaseu faxugues.

Teniu es cadaf gordat
que no vos hi pegin cop
perque si queda covat
pot da mes mal resultat
que una paxada d'arrop.

Detective Barbieri.

Així m'agrada

—Cap a La Estrella m'hen vatx
hont tot parroquiá si enganxa
cuant te ríes a sa panxa
y ben ple vol du es gavatz.
—¿Que no tens pò d'un empata?
—Si tengués pò no sey niria,
menjes bé, economia,
y una casa que fa bona
res, t'assegör que és sa Fonda
mes important vuy en dia.

De Sauta María (retrassat)

Segons estich informat poch hay ha faltat aquest final d'estiu, per haverhi hagut es bomberos a n'aquest poble per cumpli sa seu feina contra una moreneta que amb'un señoret qu'estava ella, volien fe una cremayona a dins es jardi d'una casa de señors qu'hey ha a devant s'estació pero resultat que quant ell ja tenia en se ma se metxa ensesa va compareixa un empleat de la casa, el cual se cuida des cavalls y desbaratá sa funció completa. Per tot motiu hey hagué bregue entre s'empleat y sa moreneta. Jo que le coneix be puch asegurá que aquesta no heu feya per interés sinó per tapa es forat que havia deixat vacant un altra masele.

Ara esper que aquest señoret, calatravi de barrio, prest ronderatà pes carré dets Oms, sercant se coixeta.

Un que sap molt mes.

De Felanitx

Contest a un estallicó firmat per Un peleta que comenta si no ma donen cadira.

Es un fet que jo n'ol nech pero li fas present a n'aquest subjecta qu'encara no han dit may a sa meua atlota lo que va di a sa teua sa mare estant a n'es costat teu.—Anemmosné qu'es tard.—Y tot era perque no volia que conversás en tu.

A mi no ma donen cadira pero no som com tu que vares està tota una velada a un ball a n'es costat d'ella sense dirlhi una paraula y aixó fa infant d'anà a du oli.

Miret un altra pich en so conversá y pensa que jo no fas es ridicul com tu, sobretot, si vols discuti endevant ses atxes y tot podria essé que si comensases tu seria jo es qui acabás.

Es de sa cadira.

Plat manacorí

Molts extrañen es silenci p'en Mitja Bota, y es que aquets no saben que el pobre fá unas setmanas que cóva, per poch sa queda nial.

Pobre Mitja-Bota! ¿Qui'n estava ell per deixá de doná quatre granarades a s'actualitat manacorina?

Segons informes ha perdut un poch de carn, però a n'ets ossos, no les deixa ni a n'el dimoni.

Lo facil també serà, y sense haverho perdut, que no trobi un acte de concejal per sorti triunfant en s'article 29.

Esperám sa cuidará da dirhó, si te poques feinas

**

Per no essé menos qu'es ciutadans, hem tengut una interrupció elèctrica que mos ha fet viura mes dies en s'oscuritat, que llengonises no té un porch magre

¿Que será qu'es motors declaren s'huelga per

reduhi trebay, o que tenen instint de monea, com ets homos?

Comentaris a carrech d'ets interesats.

**

Diuen qu'han nombrat Jefe d'es partit Lliberal de Manacó, a n'es populà metje D. Toni Ferré.

¿Que serà perque li prengui es pols?

Els seus electors tenen sa paraula.

Per noltros, enhorabona.

Per avuy ja n'hi ha prou, y fins un'altra dia.

Vara.

Manacó 11—XI—1919.

Y no heyá dupla

—¡Jesus Pau que has engreixat
desde que no et via vist!

—Y jo a tu et trob prim y trist
fet una calamidad.

Si com jo hagueses menjat
a sa Fonda d'el Perú
estich ben cert y segú
que et trobaries redó.

Fa un menjá en Juan Sansó
que es de lo mes oportú.

Notícies d'Artá

Fa unes cuantes setmanes que vengue un cata-
la de Catalunya a passá uns cuants dies distrets y
devertits.

A n'es poch temps ja sa fe amich de varies famelles fent la brometa a una de armas tomar de manantili un anell per durlo es temps qu'estaria entre noltros. Així li va essé accedit y durant sa permanènci sa Jubila Pubila posà deu centims de mesions a una amiga seu que sen manaria es català qu'estava reunit en varios amichs y famelles y heu consegui lo que mos fe sospità qu'en s'anell deixat no hi entrás dominus vobiscum y orate frates.

Lo milló d'es fet es qu'es catalá, fent sa brometa sa n'ha duit s'anell a veura ses catalanes y qui sap qui el du a n'es dit.

Ilorito.

Questió de buñols

S'altra dia en Xim passant pa sa taverna cone-
guda p'es «Vinet de la Pau» ensumà fort y sentí
olí y es siguiente cuento:

—Fuitx, desmañotada, vorás com jo los fas mi-
lló que tu. No tens gens de mirament. ¿Que no veus
que no ta surt cap forat igual?

—Jes, praveu tu, vehem que ferás.

Si asseu sa germana y... buñolada. Es primé
que fe pareixia es corté de cavalleria, pega tirada,
na fa un'altra y sortí una encruya, y es terçé ja
pareixia un palo de barco.

Aquí l'amo pegá uyada a n'es ribell y va ex-
clamat:

—Si seguin així prest es ribell d'es buñols pa-
reixerá una canastrà de juguetes.

Y tot era perque aquella atlota sa pensava fon-
dra plom com fan es dia de Sant Juan per sebra si
s'enamorat ha d'essé mariné o soldat de cavall.

Atletes, o feis sa feina be o n'on fesseu, d'el
contrari vos dirán que feis buñols

En Xim.

Un'altra d'Artá

Segons veu sa diu que sa nostra primera auto-
ridat ha imposada una multa de 50 pessetes por ju-
gar a los prohibidos a un amo de café y a n'es co-
rrespondents jugados

Es es colmo que una autoridat posi a un'altra
autoridat (si autoridat és un alcalde de barril) una
multa, essent d'es mateix pel.

Don Pedro te sa paraula y podrá meditá quina
enseñansa donen es seus deicebles.

Telegrama Pont d'Inqué

S'está preparant a n'es Teatro C'an Bayé una
gran funció a benefici d'es nostre directò-proprietari
Es Masicle Pos, el qual servirà per ferli un se-
cuerdo.

Ja darém a coneixa es programa. Totes ses
obres serán escrites p'es beneficiat y serán repre-
sentades p'es directò suplent y coneget aficionat
Xim.

Cercant calentó

—¿Que m'hen puch aná señora?

—¿Amb'aquest fret que escarrufa?

—Si fan cosa encantadora
y es cine La Protectora
es mes calent que una estufa.

Aviat sa publicarà s'inteteresant monòlech
Sa huelga de ses Pentinadores.

Imp. de A. Rotger.

Cine